

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЫ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЯ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1960 ч.
ФЕВРАЛЬ
9
ВТОРНИК
№ 32 (4517).
Өртөө 20 көп.

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

Ленинчи генийниң өлүм чок чогаалдары (1 арын).
Эштер К. Е. Ворошилов, Ф. Р. Козлов болгаш Е. А. Фурцева Москвада эеп келген (1 арын).
ССРЭ-ниң болгаш Италияның улустарының найыралы дээш (1 арын).
Кыштаглаашкында бергедээшкнн (1 арын).
Малдын чаш төлүн ажаап алары — чеди чылга малчынарның төлөптүг салымшыкыны (2 арын).

Х. Хуреш-оол — Хоочун колхозчу (2 арын).
Часкы хову ажылынга (2 арын).
С. Тамба. — Районун баштайгы колхозчу 30 харлыг (2 арын).
А. Полянов. — Ленин дугайында илеткелдер (2 арын).
Д. Монгуш. — «Бак сагыш башка халдар» (3 арын).
М. Семенов. — Малды кыштан хур ажырап дээш (3 арын).
РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР (3 арын).

ТЕАТР. С. Пюрбю. — «Шуурган» (3 арын).
Совет күрүне ажылдакчылары АКП-та (4 арын).
ДХФ-ниң бюрократия Джакартага болган сессиясы (4 арын).
Четсөөленишкнниң дүжүрери — амгы үеңиң төөгүлүг сорулгазы (4 арын).
Лондонда «тегерек стол» конференциясында (4 арын).
Францияда политиктиг байдалга (4 арын).

Хой ажылынга чугула кампания

Хой ажылынга эң чугула кампания — кышкы үеде хойларның оолдашкыны хүн бүрү массалыг болуп бар чыдар дугайында медээлер об-ластың колхозтарында болгаш совхозтарында көп турар. Зоотехниктиг үчүт ёзугар азырга, бо чылдың январь — февраль айларында об-ластың колхозтарыга болгаш совхозтарыга нитизин-биле 140 муң хой хойлар оолдар ужурулуг.

Амгы чыгы үеде хойларның оолдашкыны практика кырынга бузуп көргөн ажыл-агыйларда хой оолдашкыныга белеткел болгаш чаш төлдү хулап алары эки органиастаттынга. Маана Тадырай районда «Кызыл партизан» совхозту чижекке ап болур. Совхозтуң Кара-Чырада эш Евсеевкога удурткан хой ажылының фермасында массала оолдашкын январьда-ла эгелдээ. Чокку хүнерге чедир оолдан 1000 ажыг хойнуң чаш төлдү менди алдынга. Совхозтуң мал ажылының тускай эртемнигери бо үеде ниде хойжулар-биле шуут кады ажыдап, чаш малды хулап аларын, азырап доктурларын эки органиастаан. Хойжуларның көчүрүлүшүндө чыгыг калсаалар, чаш хураганнар тургузар келгилер болгаш хойнуң-бүрү чөмөр бар. Бо чылдың 100 хой бүрүзүндө 125—150 хураган алып бер бедик хулап алары хойжулар И. Норобү, С. Сырат, О. Камыш-Кара оларын колданырында ам чүс-чүс баш чаш хураганнар менди доктурлар турар.

Ол ышкыш бөрү районунуң колхозтарында шөөр мал массала оолдан эгелдээ болгаш оң чаш төлдү менди алдыны турар. Февраль 1-ге чедир колхозтарда төрөөн 2676 баш хой, өшкүдөн 2697 баш чаш төл алдынга. Колхозтар баштаар черлери чаш мал азыраарыга дузалажыры-биле хойжуларга 227 кижини чоруткан. Чөөн-Хемчик районунуң Сталин аттыг колхозунуң баштаар чери малчынарда мал чөмөри чедирин бээр база байдал бергедеп турар черлерге барып дуза чедирер тускай бригадалыг тургускан. Ам үеде колхозтуң хойжулары төрөөн 649 баш шөөр малдан 750 чаш төлдү чидирит чокка алган.

Малдын чаш төлүн менди ап турар хой — ажылының фермаларын, ылыгыны түс-түс хойжуларын хойну көргүзүп болур. Иччалында оол-биле кады малдың немелек-дээрин кол үндөңгүн — чаш малды хулап аларына база оларын доктурларынга таарымчалыг оран-сава белеткөөн, малдың кышкы азырал, ажаалгазына чогуур сагыш салбаан черлерде байдал эки эвес деп чүвени демдөгөс чогуур.

Улут-Хем, Тес-Хем, Эрчил, Би-Хем болгаш чамдык өске-даа район-ларда чыгыг калсаалар чедир белеткениннен чаш малды өл-шкы, соок калсааларга хулап ап, харын чамдык малчынар боттарының чурттап отурар балчыларында, өгеринде чаш малды азырап ужура таваржып турар. Тес-Хем районунуң «Чодураа» колхозунда малдын чаш төлүнүң хорамчазы ийи чүс баш

СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунуң шийтпирлеринге сорук кирген

Лавос областың Золоченск районда Шевченко аттыг колхозтуң суралгыг хаваа ажаакчыны Ярослав Семёнов Чижкин ады бугу чуртка билдирит. Анаа күш-ажылчы чедирин кийнери дээш Социалистик Күш-ажылдык Маалыры бедик атты ты-выскаан Я. С. Чиж СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунга чүве чугаа-

Ленинчи генийниң өлүм чок чогаалдары

В. И. Ленинниң чогаалдарының чаа үндүрүлгелери

Ленинчи генийниң өлүм чок чогаалдарының база бугу делегеллик ажылчы конпарының улуг баштыгызыны болгаш башкызыны дугайында номнар ССРЭ-ниң улустарының хой-хой маалырында кайгамчык хой тиражыг кылдыр үнүп турар. Амгы үеде чедир В. И. Ленинниң Чогаалдарының дертку үндүрүлгезинин 38 томнары, Ленинчи 36 чымылда ССРЭ-ге үнгөн. Владимир Ильичиниң Чогаалдарының беш, эки-не долу чымылда амгы үеде партианың Топ Комитетинин докталаан ёзугар үнүп турар.

Коммунист партияның болгаш делегейде баштайгы социалист күрүениң үндөзүлгезинин болгаш улуртуктузунун руттунгөн хүндүн бээр 90 чыл боолурунга холбаштыр СЭКП ТК-ның чанында Марксизм-Ленинизмниң институту азын хой чаа үндүрүлгелери белеткел турар. В. И. Ленинниң шийттин дээш баштайгы оолдан хойлардан чүс-чүс хураганнары камгалап ап турарлар. Партия, совет, комсомол болгаш көзө ажыл-агый органиаларының сорулгазы болза, малчынарның социалист чарыжын улум калыптары, алган хулап аларының күөсүдериңге оларга дузалажыры болур. Бо үеде бугу күштерин малды кыштан хур ажыраарың, оң чаш төлдү бурун камгалап аларын-че угландыр ужурулуг.

Баштыгыңың ийи биография-зы белеткел турар, оларын биризин партия төөгүзүн хандыр өөренип турар коммунистерге болгаш партия кижигүн эвес эштерге таарыштыр кылган. Партияны Топ архивинин докумен-талдыг чаа материалдарына, ажылчынарның, Владимир Ильичиниң соратниктеринин болгаш ботунуң үзүниң кижилеринин сактымшыкынарында үндөзүлгезин баштыгыңың амьдар-чуртталганы болгаш айма-чоруулуугазын ол үндүрүлгедө долу болгаш бугу талааг кылдыр турар. Ленинниң улум-да тылап турар идеяларын, ужуру-дузаны илергейттерин. Ийи биографияны каастагалары-биле кады барык беш парлаар ама хемчээлиг кылдыр үндүр. Ону чөпүңгү эң-не калбак кезектеринин номчурунга таарыштыр кылган.

Коммунист партияның болгаш Совет күрүениң шыгалтан-гай ажылдакчыларының, Влади-мир Ильичиниң соратниктеринин болгаш өөреникчилеринин, оң төрүлдеринин, партияны Ильянин боттары билер хоочун кижигүн-неринин, делегейин ажылчы-шамчакчыларын ажылдакчыларынин Владимир Ильич-биле ужуражып, оон чугааларын дым-нал чорал ажылчыларын болгаш тараачыларын В. И. Ленин дугайында сактымшыкынарының ийи томнары 1956 болгаш 1957 чылдарда парлап үндүргөн. Сак-тымшыкынарын үшү тому пар-лаарына белеткээ. Ында кирген чүдүлдер болза революцияны баштыгыңың, иларинин, партия-ның болгаш Совет күрүениң тургузулукунуң болгаш улуртуктузунуң, улуг болгаш оон-биле кады кайгамчык биче сет-килдиг, бөдүн кижиниң дигит хевир-шиңчелин чуруп көргүскөн. Ол томдар кирген материалдарын хой нуруузуң ээрби болгаш үжөө чылдарда парлап болгаш библи-

ографияныг ховар чүүлдер болу берген Эвез хой сактымшыкы-нарын бир-эс дугаарында пар-лаар.

Институтуң болгаш Октябрь революцияның база ССРЭ-ниң социалист тургузулушунуң Топ күрүне архивинин ажылдак-чыларының хаймыктырып турар алды чүс ажыг докумен-тилер кирген. Чымылда кирген доку-ментилер улуг баштыгыга болгаш башкагыга улустун кызматар чок ынакшылык херечилер, ком-мунист партияны болгаш кон-муң үзүлбөс харылаазын чырыт-кылаандыр көргүзүп турар.

«В. И. Ленин Совет эрге-чагыр-ганы» баштайгы айларында (1917 чылдың октябрь—1918 чыл-дың март) деп биографияныг хро-никалы баштыгыңың төртүтүн-гөн хүнүңгө холбаштыр парлап үндүрер.

«В. И. Ленинниң чогаалдары-ның хронологтуг көргүзүлгө» бирги кезээ институт белеткээ болгаш парлап үндүрер. Башты-гыңың литература салгалы кай-гамчык хой. Парлааттыңан он муң ажыг докумен-тилер билдир-гип болуп турар. Кылдынып турар үндүрүлгө суралгыг Ленинчи лите-ратуржу салгалдын бир азы ке-вирлиг энциклопедиязы болур.

В. И. Ленинниң фотографияла-рының альбому база конүг со-лун ном болуп үнүп келер. (СЭТА).

КУШ-АЖЫЛЧЫ ЧЕДИШКИН

Кызылдың мях заводунуң ажылчынары чеди чыл планын хуусаа бетинде күөсүдир дээш демөөшпешаан, бедик көргүзүлгелери чедип ап турарлар. Завод январь айның бугуруга оналдааны нити продукция талазы-биле 103,1 хуу, баранын продукция талазы-биле 102,8 хуу күөсеткен.

Цехтер болгаш участоктарында калбарган социалист чарышка эң эки көргүзүлгө №1 цех (начальниги эш Фалаев) чедип алган. Ол ышкы заводтуң пилорама ажылдакчылары боттарыга оналшкан планын ышкыраак ажыг күөсеткен. Нитизин-биле январь айда пилорама чиктер 1195 кубометр мяхты дилдер турган, 3150 кубометрин дилдирген. №2 цехте эш Марченкога удурткан мях дилдер бригада январьның нормазын ийи катап ажыг күөсеткен.

Боттарыга алган социалист хулап алары эрестиг күөсүдип турар мурнакчылар заводта эвез эвес. Иларын чазынычы Г. Багаев, пилора-мачи Л. Манчык-оол, мях кезикчи Л. Токтан, станочник Н. Токма-чев болгаш өн-да өскелер январь айның оналдааны 150—200 хуу күөсеткенер.

Пилорамаччи Петр Манчык-оол — амгык ажылчы. Моң мурнуңда ол-ла заводтан шериг албаныче чоруткан, чоокта чаа чедип келген, мурнуку-ла ажылында катап кирген.

Бугуруга чорудулгаларын механикастаар дээш заводтуң чарыкчы-лары эвез эвес ажылдарын кылган. Иларын эштер Филиппов, Молодых, Гусик, Тарасов болгаш Токмачев оларын эртен чылы ажылдага кирген чарыкчыларын куш-ажылдыг бугурулукунуң бедиринге улуг роль-ду ойнаан.

Чеди чылдың ийги чымы — 1960 чылдың бугуруга оналдааны хуусаа бетинде күөсүдир дээш калбарган социалист чарышка кириш-пешаан, Ак-Довурак бугурулгезинде мях заводунуң коллективни база-ла эки түнөөдиг ажылдан. Коллектив эртен айда 600 кубометр мяхты дилдер турган, 750 кубометрин дилдирген.

Ында үш пилорама ажылдап турар. Оларын иштинден эш С. Дор-жунуң бригадалы январьның планы 160 хуу күөсеткен, социалист чарышка бирги чери алган.

КЫШТАГЛААШКЫНДА БЕРГЕДЭЭШКИН

СЭКП Каз-Хем рай-комунуң чоокта болуп өрткөн пленумунга киржиринде «Кызыл туку» колхозтан келген эш Чугаев сөз алгаш, мын-чаар чугаалам: «районда-да, биз-нин колхозта-даа 1960 чылда бедик-чү хулап алары дилдирген. Ону күө-седир мых-ла амыр эвес. Бир эвес малды менди кыш ажырас болу-вүссө, хулап алгыс калчип күөсү-тетир деп! Илеткелчи эш Шуклин бизниң колхозта 500 арган хойлар бар дил. Мындг эвес, мен 1000 ажыг арган хойлар бар дээрин чу-гаалайын. Хойларын арын бак-сырап турары кышка багай белет-кенгенинтен хамаарып, Казалар соок, шаараш. Малчынарның чурттап бакшынары база мындг. Фермаларга, тус-тус коданнарга мал чөмнн сөөртүп чедирери органиаст-аттынмаан. Азыралда арган хойлар чөк туруп аар чорук удаа-да-раа бооп турар. Оң түнөөлени 31 баш улуг хойлар аштап азы доңуп өлгөн.

Хаваннар база өлүп турар. Хаван кажаазы аажок соок, өл-шкы турда, мынд оттулар мях коугус чөк. Ажыкта, Шинейде база Белбейде малчынарга солуннар ай-айы-биле барбас-тыр.

Малчынарга кандыг-даа таңы-дылга ажылы кылабас-тыр бис. Мал-

чө-даа, малчынарже-даа көрүмзөөн бис. Иччангап бисе малдын кышкы байланы көчүп багай. Болумдан бу-рунуң чалыпнас мен. СЭКП райком, райнукусок, оң көзө ажыл-агый инспекцияны бизниң колхозто кич-ээргейден салзым.

Ол колхозта мал кыштагалдым, мыны шынамыла дыкка берге байла-да.

ИЙИ ДҮНӨ 50 ТӨПЕЛЕР ӨЛГӨН

«Тилдеге» колхозтуң хойжуу Д. Дагба чайын чыгыс коданга 1200 баш хураганнары кадарып турган. Кыш эгелдери билек олар-ның 600-үн хойжуга үзүп бергеш, кыштаанче көүрүң. Ук хойжуу чамдык үелерде, малагың чайына, күзүң эки малчы деп демдөгөлдө-дө келген. Малчының бот оожу-галы болгаш чүве ийикке азы ко-хоз болгаш чөмнн оларымча чогу ийикке, оң кадында төтө хура-галнар арган күшүг болганы хенер-тен билдире берген.

Малчының Соң-Бүрөп бедириниң чоғунда Сочулай деп черде кажа-ан шаараш, алаа дөң, мал чөмнн чө-дирери үзүктелди турганы-биле ян-варыны 27-28 түнөөлени 50 баш төпелер өлгөн.

«Тилдеге» колхоз 1960 чылда эвт бугурун 1959 чылга удур

2 катап, дүктү 1,5 катап көүлө-дирин хулап алган. Бир эвес район-да шымрак ажыл-агыйларын би-рези малдың өлүп ховар торун болдулар болза, шынамыла үстүң-дө эш Чугаевтиң чугаалааны ышкыш, районуну хулап алары күөсүдиринге моонда болуру чугаажок алаар.

«Эш Дагбаның төтө хураганнары мыңаар дүргөн өлүп турар болза, ча-зын кодан эң калыр-ла-дыр»-деп январь 29-та колхозтуң отчеттуг хурамыга келген колхозчулар аажок хөмүлд чугаалажып тур-ганнар.

БАГАЙ АЖААЛДА БОЛГАШ ЧЕМГЕРИЛЕ

Бүрүңгө садар эъттиң иштинден хаваа эъттиң бот-дезиниң улга-тырар дээш чуртуну бугу малчы-нары улуг демиселди чорудуп ту-рар. «Ленинчи орук» колхозтуң удуртукчулары эки билдире. Ич-чалкажык ол колхозтуң хаваа фер-мазында калдык-даа көрүм-чүрүм чөк. Хаваа кажаазының ишти хирлиг, өл-шкы. Оң ужурудан 50 баш саным хаваа оолдары өлгүдөө. Оң кол чымдагалың багай ажаалдага болгаш чемгерилтеде. Районда ви-таминниң болгаш минералдыг кем-нер кирбей турары-биле олар кош-как өзүп, чүзүң-базымы аарыларга

олар хемчег албайн турарлар. Ук колхозта мал кыштагалдым, мыны берге байдала. Барык бугу коданнарда хойларның даваны та-зарган. Кадарчы Кирсановтуң код-рында 8 бызаалар ажаалда болгаш чемгерилениң багы-биле өлгөн. Кад-дарчы Чоджа-Сарыга амгык инек-териниң кулж арган болгаш оларын чүлге чангыс савап-биле чемгерип турар.

Бо чүлге чамдык чижектер-дир. Оон-да өске черлерде берге байдал, «Коммунизмче орук» колхозтуң Макеенкада 60 баш амгык инектери аажок арган бол-гаш турму азыралды негеп турар. «Совет Тыва», «Коммунизмче орук» колхозтарда концентраттыг чөмөр төңгөн.

Районунуң колхозтарында малдың чаш төлүн четче камгалап албайн турар чүүдөр база бар. Чижээ, чаа төртүтүңгөн 1300 баш хураганнар-ның 367-и өлүп ховаран.

Мал кыштагалдымшыгының чамдык черлерде тургустунган бер-ге байдалы партия, совет организа-цияларын, колхозтарын баштаар чөмнн, тускай эртемнигелерин, чөмнн-чораларын харысалгазын бедирин негеп турар.

Тарылга белеткелдери гра-фикте айткан хуусааларында бурун доозар сорулганы колхозчу таражылар салып алганнар.

СЭКП Төп Комитединден болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинден

Бистич чуртувустун эң улуг эртемден-физиги, ССРЭ-ниң Эртемвер академиязының Президиумунуң кижигүнү, ССРЭ-ниң Эртемвер академия-зының атомунг энергия институтун директору, СЭКП кижигүнү, ССРЭ-ниң Дээди Советинин депутаты, Социалист Күш-ажылдыг үш дакыр Маалыры, академик Игорь Васильевич Курчатов 1960 чылдың февраль 7-де 58 харлыгында хенертен мөчөзүн СЭКП Төп Комитеди болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели ханы каймылда-биле дымнадып тур.

СЭКП ТӨП КОМИТЕДИ. ССРЭ-НИҢ МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИ.

Сакманчиктер ажылдап эгелээ

Өвүр районунуң «Торгалыг» кады ажыл-агый артелиниң хойжулары январьның 30-ге чедир 906 хойдан 907 хураганны ажаап алган.

Оларын аразында эштер В. Маалды-оол 150 хойдан 150, Сагаан-оол 151 хойдан 151, Дагба 70 хойдан 70, Сурун-оол 110 хойдан 110 хураганны ажаап алгалаан.

Колхозтуң комсомол органиаста-зы комсомолчуларын болгаш амь-тарын малдын чаш төлүн менди ажаап аларына дузалажыры турар. Чоокта чаа сакманчиктерин 2 тонуктуг семинары болган, ам 60 ажыг кижиг хойжуларын ажылыга дузалажыры-биле тус-тус коданнар-да ажылдап өгөлөөн.

Часкы тарылга БАЖЫҢ-АЛААН. (Телефон-би-ле). Чөөн-Хемчик районун «Ис-кра» кады ажыл-агый артелиниң механизаторлары болгаш тара-жылары часкы хову ажылыга багай эвес белеткенип турарлар. Таражыларынның үре-зини арыглаттыган болгаш 12 трактор, 60 илир, 13 андазын септелтиген. Ам 4 тракторунуң септелгези доостур четкен, сеп-телгези кирир 20 илирлер бар.

Хову бригадаларының кижигүн-нери чөмннчилдег сөөртүлгезин түлүк чорудуп турарлар. Тарыл-га шөвлөрүнче 600 тонна өдөткү сөөртүп төңкөн, моон сонгаар 1400 тонна өдөткү сөөртүр.

Тарылга белеткелдери гра-фикте айткан хуусааларында бурун доозар сорулганы колхозчу таражылар салып алганнар.

С. ТАМБА.

Малдың чаш төлүн ажаап алыры—чеди Чылга малчыннарның төлептиг салышкыны

Тес-Хем районун «Чодураа» колхозунун хойжулары боттарын күш-ажылыч чедишкенин улам өстүрүп даш чүктүлүт ажалдап туралар.

1959 чылда хойжулар Баржай, Баткар, Сырат, Дүктүт-оол, Луду оларын бир хойлана 2—2,6 кг чедир дүктү кырганы дээр түнөп болган.

Олар ам-даа эки ажалдаар дугайында өсүр бөргөнөр. Эш Баржай областың алдарлы хойжуу О. Лопсачынын үлөгер-биле ажалдаарын, бо чылын 100 хой санын 130 хураганы, тус черин

хойларын бирээниден-не 2,3 кг дүктү алырын шитпирлээ. Хойжу О. Б. Чамзып-оол экижиткен уксаалыг хойларын бирээниден-не 4 кг дүктү кыргып дээ.

Социалист хүлээлгелерин ылаыла күүседир малдың кыштагыла-дымыкын эки эртеринден хамааржыр. Мынчагаш бо ажылыч куштерин колхозтун баштаар чери эвилелет турар. Хойжулардан Ак-оол—24, Болат-оол—76, Балдан—45, Санчат-оол—34, Симит—

55 хойларын бүтү хураганнарын чидирг чокка ажаап алган.

Ч. Дамыева.

Ол-ла районун Ленин аттыг колхозунун зоотехниги эш Семенов сакманчыктарын 40 ажыг кижикиржикчилг семинарын организастан. Кышкы үеде шөөр малдың чаа төртүтүнгөн чаш төлүн Хүлээлгелерин, оларын азыраарынын болгаш ажаарынын аргаларын, моон мурунда чылдарда ажалдап турган хоочун сакманчыктарын

дуржулгалын семинарнын киржикчилери өөргөн.

Дуржулгалыг сакманчык Б. Джитмаа болуң өг-бүлөсү-биле амгы үеде элөөн берге байдалда турар бир кодан хойну болуңун халысалгазына хүзөөп алган. Берт-Дагың хой фермазынче элөөн хой сакманчыктар шүүт кече бергилээ. Оларын кижикиржикчилг 75—100 баш чедир хураганнарын менди ажаап алыр хүлээлгелиг ажалдап турар.

А. Артына.

Часык хову ажылыгына

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Улуг-Хем районун колхозтары часык хову ажылыгына белеткелерин сөөлү үеде калбары берген. Амгы үеде колхозтарда көдээ ажал-агынын машина-херекселдерин септелген, үрени арылаашкыны болгаш тарылга шөлдеринче чедимчилге сөөртүлгезин чоруттуп турар.

Чикээ, «Чодураа» көдээ ажыл-агый артелинин хову бригадалары 400 ажыг тонна үренинин арылааш, ам тарылга шөлдеринче едек сөөртүп туралар. Артелини механизаторлары болгаш тараажылары хову ажылыгына белеткелерин мартың баштайгы чартында бүтүн доозар сорулагы салган.

«Чодураа» колхозтун механизаторлары 12 тракторун, 10 андазыны, 40 илпирин, 11 саяланы септеп дооскан. Артак тракторларын, илпирлерин, андазыннын септелгезин март бирге чедир доозар дээш социалист чарыкты калбарган.

Көдээ ажал-агынын машиналарынын септелгезин Жаанов аттыг колхоз эки чорудуп турар. Септече чөгүрү 7 тракторун 6-ым доозулган, кожудда херекселдерин 50 ажыг хуузу септеттинген. Бо колхоз машина-техника септээр мастерская кылып албааны-биле тракторларын Шагаан-Арыг СТС-те септедип турар.

Жанов аттыг колхозтун хову бригадаларын кижигунери тараа култураларын үрениннин баштайгы арылаашкынын доозуп алган, ам чемижилге сөөртүлгезин чорудуп турар. Тарылга шөлдеринче едек сөөртүп турар колхозчулар январь айда 40 тонна едекти сөөртүп чедирген.

Районнун баштайгы колхозу 30 харлыг

Каз-Хем районга баштайгы колхоз 30 чыл мурунда, 1930 чылдын эгезинде Копту-Аксынга (Бояровкага) «Ленинчи орук» деп артель тургустунган. Бояровка суур Каз-Хемниң партизаннарын бир төвү турганы-биле ол черге революшчу идеялар, ылапгыла коллективизациянын идеялары еске черлерден дүргөн кээп илпиртөөни чугаажок. Ол суурга 1918—1920 чылдар үезинде сурагыл партизаннар Квинтаны, Тараканы алышкылар, Юртаев болгаш Попов олар Совет эрге-чагырга дээш демсежиң, ажалдап, чурттап турганнар.

Колхозтун тургустуучуларынын бирөөни, партизан Александр Павлович Юртаев колхозунун төөгүзүн мынчаар сактып чугаалап оор:

— Чөөрби шаа ажыл-агылар баштай каттыккан болган бис. Тартар күжүсү—алтар, чепсек-херекселдеринс—хууда өдилеп чораанык андазынар, илпирлер, хол кадырлары, 1934 чылда боду октаар тараа кезер машина келгени бир онза чаа чүгү болган. 1935 чылда «ХТЗ» деп дугуйлуг трактор келгени оон артык кайтамчык онза чүгү болган. Бисте ам 5 комбайн, 8 трактор, 8 автомашина, электри станциязы, пилорама болгаш еске-даа амгы үениң болбаазын чепсек-херекселдери бар. Баштай колхоз-ташкан кырганыр бистер амгы үениң чедимшиктерин магадап, кандыг чүг-даа бол, баштай колхоз тургустуучуларымыска чоргааралың чоруру бис.

Чокта «Ленинчи орук» колхозтун кижигунери артелиниң тургустууганын бээр үчен чыл болганын демдеглевешкан, 1959 ажыл-агы чылыгы тунелин база үндүргөнер. Колхоз баштаар чериниң даргазы эш Сарапулов артелиниң 30 чыл ишинде көгүздөң шүптүзүн көп-тарбай, «Ленинчи орук» биле «Ревкоммуна» колхозтар каттыккан сөөлдөгени, көдээ ажал-агынын хөгжүдөр талазы-биле СЭКП ТК-нын 1953 чылдагы сентябрь Пленуму болган үеден бээр денежелерин кылган. «Ленинчи орук» колхоз районда улуг ажыл-агы болбайн турар-даа болза, сөөлүгү каш чылдарда элөөн көсү түнөөлөрдиг болган.

Бир өвөс, 1953 чылда бүтү тарылга шөлү 882 га турган болза, ам 2375 га четкен. Хову ажылың оорулга 65356 рубль турган болза, ам 810 000 рубль четкен. Малдың баш саны элөөн өскөн. Мал ажылынын нинти продукциязы база көвүдөөн. Бир өвөс эрти 1953 чылда чүгө 380 центнерин бүдүргөн болза, ам 1730 центнер, сүт 510 центнерден 1042 центнер, дүк 20 центнерден 49 центнер чедир көвүдөөн. Мал ажылындан оорулга 1953 чылда чүгө 146237 рубль турган болза, 759936 рубль чедир өскөн хуузу өлгөн. Хаван ажылы сайы-

радырынын мурнакчы дуржулгаларын шилгелеп алыры—чүгө өз биске дузалар—деп ветфельдшер Сайдачкова чугаалаан.

Хойжу С. Шимек-оолдун санымы хуралдыг киржикчилери улуг кичөөнгей-биле дыңнааннар. Оон чугаалааны:

— Колхоз даргазы эш Сарапулов бисте каш төртүр хой барыл, оон чече хураган алганы дээрин чугааламай барганы таварылга өвөс. Бисте хой ажылыч кичөөнгей сакманмай турарынын бир чикээ оол. Бис хойдан чүгө дүк кыргып аарын билер, а оон өткирин көвүдөдирин, ажалдааны экижидерин билбес-тир бис. Чыгы чуулданы беин арай бөөрдө чагыс катап кылдык.

Кыш дүжүкенде кыштагалармыс белең өвөс турду. Чагыс оларга үр тутканындан менде турар иртерин деп кезиниң даванары тастаан. Ону чаар эм чок. Дус база төнгөн. 60 иртер азыралда, инчалажок дег ситенинден еске кандыг-даа чем чок. Мээң кыштаамга баштаар чер кижигунеринден чагыс-даа кижик көөп көрбөөн. Мынчагаш аштер малчынарым арга-сүмезин-даа, амдырал-чуртталганын-даа билбестер. Бисте хой мал өзүп турар, мынчагаш кыштагаларын ыемей кыллары негеттинип турар, а мен элөөн каш кыштагаларын тудар черлерин айтып берип болур мен.

Оон мыай санал берген колхозчулар мал ажылынын механизациязы-биле продукцияны бөгүтүзү улуг болуп турарын база айтыктар. Чикээ, 1 кг сүт 1 рубль 98 көпөк, 1 кг инек ээди 3 рубль 08 көпөк, 1 кг хаван ээди 7 рубль 84 көпөк, 1 борбак дагаа чургазы 1 рубль 45 көпөк болуп турар. «Мал ажылы чер ажылы ышкаш механизация болза, продукцияны бөгүтүзү кызырлар болгаш ажал-агыга хой оруданы бээр» деп колхозчуларын күзел индыг болган.

Хуралдыг киржикчилери колхоз баштаар черин, ревизия комиссиязын ажал-чорудулазынын дугайында доктаалды хулаар алган. Мында 1960 чылда хүлээлгелери база айтыктан. Артель кижигунери чеди чылдыг ийги чылында 150 тонна эртин бүдүргөш, оон 105 тоннамы, 140 тонна сүттен 90 тоннамы база 6 тонна дүктү хүрүнеге садарын хүлөөнгөнер.

Колхоз бүдүргөзүниң мурнакчыларына өртекти белектери ты-ыскылаан. Хурал соонда амыктарыны бөгүтүзү уран-чүгүл болгунуң ойкакчыларынын көп-черти болган.

С. ТАМБА,
«Шынын» корреспондентизи

ЧАА ХЕРЕК. ЭКИ ЭГЕЛЭШКИН

Малдарын продуктулуг шыларын экижилер дээш 1959 чылда Чадана хоорайнын чанында көдээ ажал-агы малдарынын тарым боозадылазынын болгаш үрелел херезин күрүнө станциянын организастан. Станцияны ажал-агы амдызында илпир-ла байлак өвөс. Мында 20 имменталь буталар, элөөн каш ир бүдүрүчү кошкарлар болгаш ир уксаалыг асырлар бар.

Станцияны мал ажылында бодуну херезинге мыак кижилер ажалдап турар. Чикээ, дуржулгалыг хойжу Ооржак Доржу кошкарлар ажаарына ак-сеткидиг ажалдап турар. Ветеринарияны улуг эмчии Е. В. Строганов, кол зоотехник комсомолчу Иван Гринбин олар тарым боозадылазын чорударына болгаш мергезиндиг кадрлар белеткээрине кол ажалдарын чорудуп туралар. Амыак кыстар Зоя Ивановна биле Ондар Калчан бүдүрүлгелел кезеруу эртекш, ам техник-лаборант хүлээлгезин эки күүседип туралар.

Тургустунганындан бээр өвөөш хуусаа эрте-даа, станция эртен чылын областың элөөн хой колхозтарга тарым боозадылааны чорудар талазы-биле практиктиг дузаны көргүсөн.

Мындыг станцияны тургускааны чаа херек болгаш эки эгелээшкин болур. Моон сонгаар тарым боозадыла болгаш үрелел херезин экижилер талазы-биле колхозтарга улуг дузаны чедирери күзөгөн.

Чурута: тарым боозадылааны болгаш үрелел херезин станцияны кол зоотехниги Иван Гринбинни үрелиг бутаны ажаап турары.

Сөзү болгаш фотозу А. Пенюмаревту.

Салчак Докур—Бай-Тайга районун Сталин аттыг колхозунун үндөлекчиликтерин бирээни. Оон чыры ам 69. Мыччала-даа ол дуржулгалыг малчын ам-даа омак-сөөргөк, эрес-капшагай ажалдап турар.

ХООЧУН КОЛХОЗЧУ

Салчак Докур—Бай-Тайга районун Сталин аттыг колхозунун үндөлекчиликтерин бирээни. Оон чыры ам 69. Мыччала-даа ол дуржулгалыг малчын ам-даа омак-сөөргөк, эрес-капшагай ажалдап турар. Эртен чылын төрөөн 290 өшкүлерин 290 анайларын оон менди камгалап алган. Мыччага бо чылдын февральдыг эгезинде чедир төрөөн 150 өшкүлүн 152 анайын чидирг чокка ажаап албышкан, оларны эки доруктуруп турар.

Хоочун колхозчунун эки ажылын колхозтун баштаар чери акша шаңналары-биле каш удаа демдегелен, ол СЭКП обкомунун болгаш облустуккомунун Хүндүлел бижин-биле база шаңнаткан.

Чеди чыл планын чедимшиктерин күүседирине бодуну күш-ажылыч салышкынын ам-даа улгаттырарын шитпирлээш, ам 500 баш өшкүлү кадарып, оларнын чаш төлүн бүтүн камгалап алырын ол хүлөөнгөн.

Х. ХУРЕШ-ООЛ.

Баштайгы түнөөлдер

Сүт-Хөл районун «Бора-Тайга» көдээ ажал-агы артелинин шөөр малы төрүп турар.—Чеди чылдыг ийги чылынын баштайгы айында малдың чаш төлүн ажаап алыр талазы-биле түнөөлөргө эки болду—деп, колхозчулар чугаалап туралар.

Төрөөн 53 өшкүлүн 53 анайлары болгаш 788 хойну 788 хураганнарын бүтүрүп-биле ажаап алдыганнар. Хойжулар Адар-оол, Кадыр-оол, Серен оларнын коданында чаш малдың дорутуп турары өк.

Колхозтун баштаар чери мал черлерин кыштагаларга ыемей сөөртүрүн организастан турар. Шээр мал төрүп эгелөөн черлерге комсомолчу сакманчыктарын чоруткулаан.

Н. КӨН-ООЛ.

Өредип турар

Эрзин районун «Мөрөн» көдээ ажал-агы артелиниң кижигуну Кыргыс Намдак 1950 чылдан бээр хлеб быжырып, колхозчуларын эки шынардыг хлеб-биле хандырып келген.

Колхозчу ажал-ишчилерин хлеб-биле хандырындан ангыда, Намдак дыка хой колхозчу херөөкчөөнүн хлеб быжырынына өөртөкөн. Чүгө эртен чылын 5 кижини хлеб болгаш еске-даа хлеб кылыларын боттары быжырып билер кылдыр өөртөкөн.

Намдак далгандан азы-бүрү кылдыларын бүдүрүп тургаш, колхозчуларга өң-не эки шынардыг хлебти бөөрин болгаш 1960 чылда чеди кижини хлеб быжырынына өөрдирин хүлөөнгөн.

И. КӨКЕЙ.

ХУУСАА ВЕТИНДЕ

Шурмактын райдетпур комбинаты областың чурт үлөтүрүүнө мурнакчы бүдүрүлгелерин бирээни. Комбинат эртен чылдыг оналдызын чөгүрү хуусаазында ажыг күүсет-кеш, чеди чылдыг ийги чылыгы эки белеткелдиг уурашкан. Бүдүрүлгелерин ажалчынары чеди чылдыг баштайгы чылында чедип алган чедимшиктерин быжыглавышкан, бо чылдың планын хуусаа бединде күүседирин хүлөөнгөнер. Чыл планын ай бурунгаар күүседир төлөөде бүдүрүлгениң ай планын 110 хуудан кудулатпай чуугула дээрин ажалчылар саяп көргөн.

Комбинаттын ажылчынарын билгеш инженер-техниктиг ажалдакчыларынын алган хүлөөлгезиниң чедимшиктерин боттанып турарын эртен айны түнөөлдерин кертүсүсөн. Январ айны планы нинти продукция талазы-биле 118 хуу, а барааның продукция талазы-биле 127 хуу күүсеттинген.

Эртен айны бүдүрүлгелер планынын бүтү көргүзүлгөр талазы-биле ажыг күүсеттингени ажалчынарын улуг чедимшигин болур. Мыччагы тулуг материалдарынын белеткелди 110 хуу, ышк сөөртүлгезин 115,2 хуу, бажың эт-херекселдерин бүдүрери 128,6 хуу күүсеттинген. Эртен айда комбинаттын чазанылга чеги 8 чем буфеди кылдыр тургаш, 14-тү, 33 студуларын орнунга 56-ны кылган.

Боттарына онашкан ажалдарына эки көргүзүлгелерин чедип ап турар ажалчынар мында өвөөш өвөс. Мыччагы ышк кезинде Ф. Яковлев, ышк сөөртүкчү Ш. Балчир, чазаныкчы А. Черепанов олар хүнүң ажал-норманын бүдүн чартык, ийи катап ажыг күүседип туралар.

С. МААДЫ.

Саанчыларның ажылының түнели

Каз-Хем районун «Совет Тыва» колхозунун сүт-бараан фермазынын саанчылары эртен чылын нинти-зи-биле 116 тонна сүтү сап алыр деп сорулга салгаш, 136 тонна 905 кг-ны саган. Колхозтун мурнакчы саанчылары Н. Кара-кыс бир инектер 1386 кг, К. Севилбаа — 1348 кг, Д. Бурубаа 1322 кг сүтү саап алганнар. Ол ышкаш Б. Догус-оол, Ч. Дамба, Д. Мара сүт саалдызын мурундазындан көвүдөткөн. Мыччагаш олар сүт саалдызын талазы-биле хүлөөлгезин ажыг күүседип шыдаан.

Фермада 240 инек, 100 ажыг бызаа кылер 2 калжаның ишти чыдып. Инек асаанга төгөр 40 тонна кургак едек, оон ангыда ситен, силос, концентрат четчир бар болгаш оон-биле инектерин тургузу азырап, саанчылар, кадарчылар оларнын ажаалгезинче кичөөнгей салып келген. Төрөөн 24 инектиң 24 бызаазы менди алдыган. Ам ферма ажалдакчылары өткыр утлавыш-

зы-биле хүлөөлгезин ажыг күүседип шыдаан.

Фермада 240 инек, 100 ажыг бызаа кылер 2 калжаның ишти чыдып. Инек асаанга төгөр 40 тонна кургак едек, оон ангыда ситен, силос, концентрат четчир бар болгаш оон-биле инектерин тургузу азырап, саанчылар, кадарчылар оларнын ажаалгезинче кичөөнгей салып келген. Төрөөн 24 инектиң 24 бызаазы менди алдыган. Ам ферма ажалдакчылары өткыр утлавыш-

кынын 7 инекке 14 бызааны чагыштырып эмирлп турар. Ол болза сүт саалдызын көвүдөдирине база ажыктыг.

Сүт-бараан фермазынын ажалдакчылары СЭКП ТК-нын декабрь Пленумунун, СССР-нин Дээди Советинин сессиязын шитпирлеринге сорук кирген болгаш чеди чылдыг оналдыларын чедимшиктерин күүседир дээш чаа социалист хүлөөлгелерин алган.

С. ДОНДУМ.

Чаа-Халдун септелгелел техника станциянын дарганы комунист эш Г. Матвеев ССР-ниң улус ажыл-агынын хөгжүдөрүниң төөгүлүгү чеди чыл планынын ийги чылынын баштайгы айында бодунуң бүдүрүлгө норманын

200 хуу күүсеткен. Мурнакчы ажылчын бүдүрүлгө планын ажыг күүсеттингеш, чартыкчы саналдарын кирип келген. Тракторун кол өзөөн бедик шынардыг кылдыр дурткан септээр тускай станокту ол кылган

болгаш ону ажалдап эгелөөн. Дарганыла херезинге амыктарын эш Матвеев күзелин-биле өөрдип турар. Чикээ, амык ажылчын эш Иконников дуржулгалыг дарганга өрүк четтеринин илгерилеп турар. Бүдүрүлгениң мурнакчызы эш Матвеев бодунуң политиктиг билдин бедидип, СЭКП төөгүзүн өөринип белгунуң дыңакчызы болуп турар.

Чурукта: дарган эш Г. Матвеевниң ажалдап турары.

Сөзү болгаш фотозу С. Феоктистовту.

ЛЕНИН ДУГАЙЫНДА ИЛЕТКЕЛДЕР

Смольныйга Ленинниң солдат Шадрин-биле чугаалажышынын күүсеткен артист Намдарааны хуралга олурушканнар изин-биле уткуп алган. Ленин дугайында хойнуң ырызын композитор Чыргал-оолдун хөгжүм аялгасы-биле «Шын» солун редакциязынын коллективинде уран чүүл болгунуң киржинчилери күүсеткен.

Түнелинде хуралдыг киржинчилери «Дириг Ленин» болгаш «Ильичиниң төртүтүнгөн черлеринде» деп документальдыг кино-чуруктарын көргөнгөн. Чырыдышкын бажынычыной фойзынге нем болгаш чурунтар делгелгезин, а ол ышкаш ном сазынын база организастан.

Лениниң номчулгалары мындыг байдал-биле байырлапдыг хүнүң чедир уламчылар. Ол хуралдарга аштер Лепешкин, Скрипов, Мохляк, Ниселес, Бажутин олар илеткел кылдылар. Политиктиг болгаш эртем билгилери негптеридик нинтелиң Тыва салбыры бүдүрүлгелерде, албан черлеринде ажылыч чон ортузунга Ленин дугайында илеткелдер болгаш беседалар чорударына хергелээр мылдыр элөөн хой материалдарын белеткел турар.

лей берген. Бүдүрүлгелерин, албан черлеринин коллективтериниң хана солундарынын редколлегиялары Ленин дугайында тускай номерлерин болгаш фотомонтажтарын белеткел туралар. СЭКП хоорому эң эки хана солунун, шоодулуг хана солунун болгаш агитхуудастарынын конкурзун чарлаан, оң түнелин май айнын беште, парлалга хүнүңе чорудар.

В. И. Ленинге тураснаткан кинофестивальдарын кинотеатрларга болгаш клубтарга байырлал хүнүң белеткелиниң бүгү дургузунда чорудар. В. И. Ленинниң амыдыралына болгаш революштуг ажал-чорудулазына тураснаткан эртем-теоретиктиг конференцияны чылыдарын мурнисиң-ленинизмниң нежезин университетиди, мурнунуң педагогика институту белеткел турар.

Шивалаларга дружиналарын пионерни чыштарын чорудар. Революциянын генейи В. И. Ленинге тураснаткан ном делгелгелерин хооранынын библиотекаларында организастан тургустулаан.

А. ПОЛЯНОВ.

Ындыг беседаларын, илеткелдерин болгаш лекцияларын агитпунктларда ам чорудуп эгелөөн.

В. И. Ленинге тураснаткан кинофестивальдарын кинотеатрларга болгаш клубтарга байырлал хүнүң белеткелиниң бүгү дургузунда чорудар. В. И. Ленинниң амыдыралына болгаш революштуг ажал-чорудулазына тураснаткан эртем-теоретиктиг конференцияны чылыдарын мурнисиң-ленинизмниң нежезин университетиди, мурнунуң педагогика институту белеткел турар.

Шивалаларга дружиналарын пионерни чыштарын чорудар. Революциянын генейи В. И. Ленинге тураснаткан ном делгелгелерин хооранынын библиотекаларында организастан тургустулаан.

А. ПОЛЯНОВ.

Бо чылын бистиң чуртууус болгаш бүгү делегей алдарлыг болушуну — В. И. Ленинниң төртүтүнгөн хүнүңден бээр 90 чылын байырлап эртерер. Чылдар төмүч чокка дүргөн эртин турар, мыччала-даа, Улуг Октябрьнын баштайгы хүнери бистиң өзүп турар салганчыларымыска казан-даа утундурубас.

Бистиң чуртууустун ажылыч ченнары делегейниң бүгү ажылыч чоннарынын башкычызы болгаш башкызы В. И. Ленинниң улуг адын бүгү-ле черлерде тураскап, демдегелеп турар. Ленинниң номчулгалар организастан ажал эгелей берген. Улуг башкычынын көргөн болгаш өң-биле нады ажалдап чоразан хоочун болгашевиктер боттарынын сактышынын чугаалап туралар.

СЭКП Кызыл хооромунун политиктиг чырыдышкын бажыныгы Ленинниң мурчуга февраль 1-де эгелөөн. Партия, совет антка болгаш номчулг хуралына олурушкан бүгү ажылыч чоннар «Ленин коммунизминин материал-техниктиг баазынын дугайында» деп темага Кызылдың педагогистуудун директорунун оралакчызы эш Крестийнин номчан ленинчын улуг кичээни-гейлг дыңнааннар.

Совет күрүнө ажилдакчылары АКШ-та

МАЙАМИ. СЭТА-ның корреспондентин В. Богачевтин дыңтанканы болза: Хүнбэрэктиг Майаминиң хүндүлөөчө чову совет улустун төлөөлөрүн, ССРЭ-ниң күрүнө ажилдакчыларының төлөөлөклөрүн өөрүшүлүт утканнар.

Февраль 4-түн эртенинде совет аалчылар вертолеттарга болгаш дирижабльге олоруп алгаш, селгүүстөннөр болгаш үк чериниң школаларының бирөөсине барып, Майами хоорайның тураскаалдык черлери-биле танышканнар. Үк чериниң солуннарының, радиозунун болгаш теледидеениниң дыкка хөй төлөөлөклери төлөөлөрүн соондан адырып чоруп турганнар.

Майаминиң чурттакчылары совет улустун амьдыралының бүгү талаарын соонугар айтырганнар. Дыкка хөй кижилер совет эртемендер Айже ракетаның дараазында ужудушкунун каман ботандырылар деп айтырганнар. Совет аалчылар айтырылгалага долу хармыларын бербешкен, боттарының эөлөөнде Каттышкан Штаттарының амьдыралының чүүл-бүрү талаарының дугайын айтырганнар.

Хүндүс Майаминиң бирги национал банкызының төлөөлөклери совет аалчыларының алдары дээш улуг хүлөөп алышыкын тургускан.

Кежээ Майаминиң хоорай чагыргалары ССРЭ-ниң күрүнө ажилдакчылары «Америка» дээр черге шайлалга чалаан.

Ол чериниң парлагазы совет төлөөлөклериң Майамиде чоруп турарынче улуг кичөөгөйи салып, хөй санын чүүлдерин, чурктарын парлап турар.

РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Д. С. Полянский Майаминиң чурттакчыларына кежээ теледидеие дамчытыр чүве чугаалаан.

ДХДФ-ниң бюрозунун Джакартага болган сессиязы

ДЖАКАРТА. (СЭТА). Джакартага январь 31-де ажитынган Делегейниң хөргөзөөннүн демократтыг федерациязының бюрозунун сессиязы февраль 3-те бодунуң ажылын дооскан.

Азия болгаш Африкада хөргөзөөннүн байдалының база эргелеринин, ол чурттарда хөргөзөөннүн шимчөөшкениниң чедишкениннениң болгаш сорулгаларының дугайында айтырыг сессияның чугаалаашкан кол чүдү о болган. ДХДФ-ниң бюрозунун оралакчы даргазы, Индияның төлөөн дээрги Гьянчандынның кылган кол илеткел о тема дугайында болган.

Дээрги Гьянчандынның медеглээни болза, 1960 чылдың эгези бүгү делегейниң улустарының чүректеринге улуг идегелерни бодурган. Ол идегелер колдуунда Н. С. Хрушевтин АКШ-ка чоразынага үндөилеттишип турар. Азияның болгаш Африканың хөргөзөөннери бедик дөңсөөгө чөвүлө хуралды чымлдырар дөң шийтирге изин-биле байларлап турар, чүте дээрге, олар чөпсөгөленишкенин дүжүренин күзөп турарлар.

Боттарының эргелери дээш, боттарының чурттарының национал хамарышас чоруп дээш Азияның болгаш Африканың хөргөзөөннениң моон сонгаар-даа демисежириниң эргежок чугаалазын ДХДФ-ниң бюрозу хүлөөп алган резолюциясында айтыган. Тайбаның хандырынына, Азияның болгаш Африканың улустарының амьдырал байдалы экижилеринге, эртемини болгаш культураны хөгжүдериңге, хөргөзөөннениң болгаш уругларының аас-кежиктиг амьдыралына чөпсөгөленишкенин бүгү-ниңти дүжүрениниң чугула ажур-дузалыын резолюцияда демдеглээн.

Бедик дөңсөөгө чөвүлө хуралдык киржикчилери чазактарның баштынарына кыйгырыгы ДХДФ-ниң бюрозунун сессиязы хүлөөп алган. Улуг курунелерин баштынары чөпсөгөленишкенин бүгү-ниңти болгаш бүгүн дүжүр дугайында шийтирип хүлөөп алып дээринге идеген турарын мынд илереткен. Ядролуг шенделерин соксадырының дугайында шийтирип хүлөөп алырынче болгаш чурттар аразында бүгү-ле маргылааларын чугаалаашкынынарың аргамы-биле шийтирлээринче оларны ДХДФ-ниң бюрозу кыйгырган.

Францияның чазаның адынга атомнуг бомбаны шенээринден ойталаарын оң негези телеграмманы Делегейниң хөргөзөөннениң демократтыг федерациязының бюрозунун сессиязы чоруткан.

ДХДФ-ниң бюрозунун сессиязы Азияның болгаш Африканың хөргөзөөннениң демократтыг шимчөөшкениниң чагыс эптини көргүскөн.

Вернер фон Браунун чугаалааны

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Шнайфед Пресс Интрийешид агентиледди корреспондентин Д. Майериниң Вашингтондан дамчытканы болза: «Бир эвес орустар бо чылдын черин долгандыр орбитаге кижини ужулап үндүрүптер-даа болза мен «шын-дыр дээр» мен деп төлөөлөкчилер палатазының комскиптиг айтырылгаларына-биле комиссиялар чүве чугаалап тура, ракеталар талазы-биле эртеменде доктор Вернер фон Браун медеглээр.

Каттышкан Штаттар 1961 чылдын төптүзүнүн бетинде мындыг оралдашыкыны кылдыр дивейн турар болгай. Германияга төртүзүнүн фон Браун—комскиптиг делегемнери шимчөөшкениниң талазы-биле Россия дыкка хөй чылдар мурнап чоруп турар деп медеглээн. «Сатурн» дээр улуг комскиптиг ракетаны кылдырынга акша-хөрөнгиниң немей тускайлаанда болза, Каттышкан Штаттар Россияны 1964 чылга чедир чедер бед дээринге фон Браун «ковчуг чигиниң» турар.

Бир эвес орустар 1960 чылдын дүргүзүндө ракетаны кижичокка Айга «чигини-биле» олуртуптур чүве болза, мында кижичөгүн чүве чок болур деп ол чугаалаан. «Аэронавтика» болгаш комскиптиг делегемнери шимчөөшкениниң талазы-биле национал эргелдиги планы ыңдыг чүдүлү 1963—1964 чылдарда кылдырып баш удур көрүп турар».

Америк тускай эртеменгилерин чугаалап турганына даанымшаан, корреспондент «Россия болза Марсче ужудушкуну кылдыр талазы-биле Американы ийн чым мурнаптар» дугайында бодалын илереткен.

Бир эвес ракеталарны тургузарына ажыглаары-биле конгресстен «миллион-миллион немелде» долларын үндүрүп бээр-даа болза, ол түңнөр «хөй-ле чарыгдатканын чала-вас» дээриниң дугайында фон Браунун медеглелин корреспондент бижээн.

Корреспондентиниң бижээни болза, 1964 чылда «Сатурн» ракетаны тургузап турарының-даа үезинде комскиптиг шимчөөшкенин талазы-биле орустар база-ла мурнап берген турары чугула чок. Олар мындаа чаа шензөө ракеталарында безин хемчээл талазы-биле улуг ракетаны ам безин тургузуп турар чадавастар.

«Бо хире дүргөдеткен программа турза-даа, бистер 1964 чылга чедир оларны мурнап бээривис кончуг чигиничиг-дир» деп ол чугаалаан.

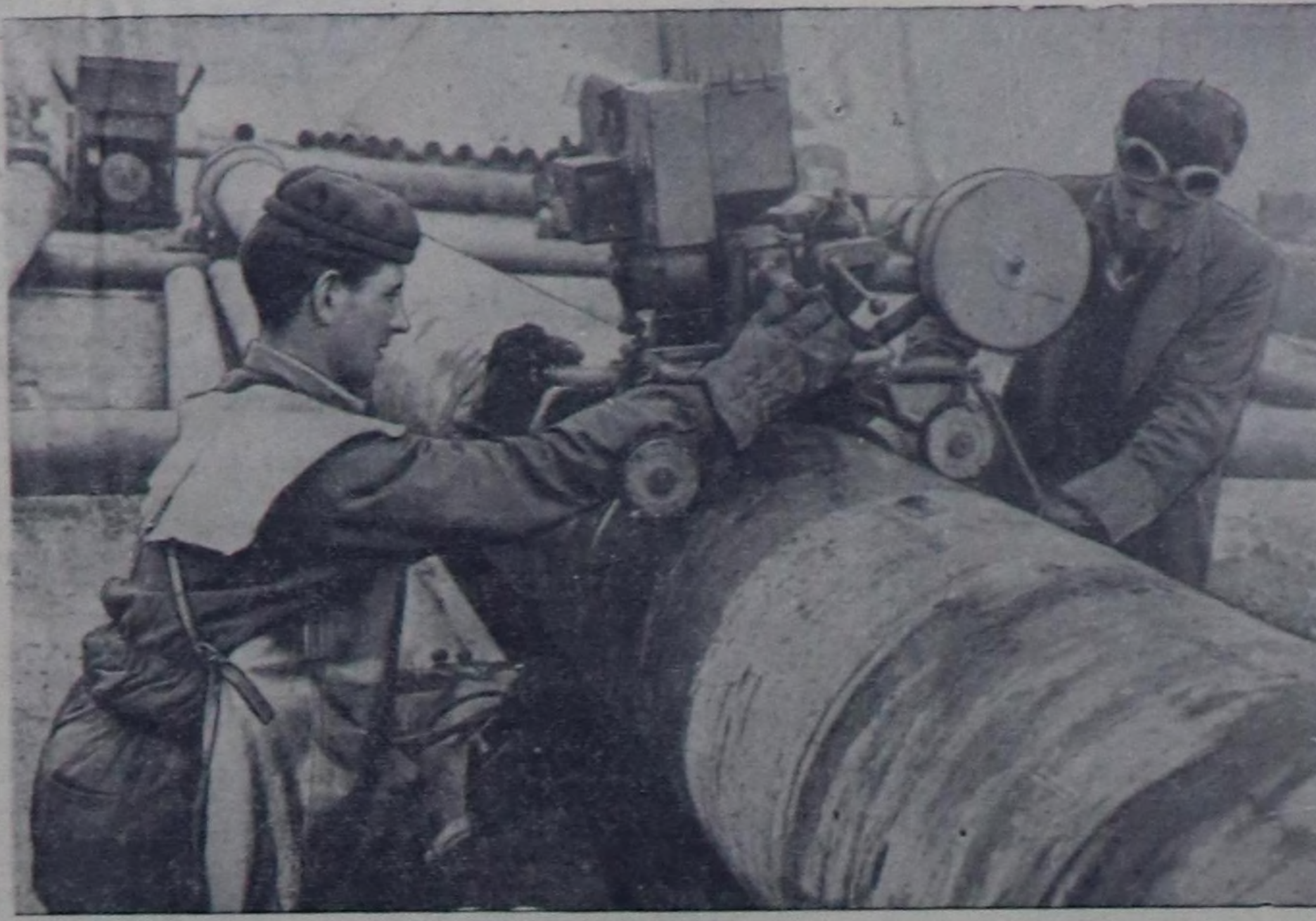
Тунистың чонунун негелдизи

ТУНИС. (СЭТА). Тунистың девискээринде туруп турар Бизертаның француз шериг-далай болгаш шериг-агаар баазанын көжүрүп үндүрери дээш шимчөөшкенин Тунисте калбарган. Тунистың девискээринде даштыкы шериглерин турар чоруп болза, Тунис республиканың национал бот эргезинге болгаш хамарышпас чорунга таарышпас деп мында буруу шаап көрүп турар.

Январь 25-те Тунисте болган 200 муң кижичөгүн миянгаге чүве чугаалап тургаш, президент Халиб Бургиба: бо миянга болза, чурттуң иштинде империализмин аргышкынынар шугулага чедир узуткаары дөң тунис улустун шийтирлээр демиселиниң эгези болур деп чугаалаан. Ам Бизертдан француз шериглерин үндүрери дээш демиселче Тунис киришкен деп президент медеглээн.

Тунистың девискээринден даштыкы шериглерин үндүрери дээш кампанияны деткиринге чурттуң чоңунуң белегин демдеглээн хөй санын чүүлдерин бо хүнверде Тунистың парлагазы бижип турар.

Волгадон Төп Европа чедир хоолой болур

ЧЕХОСЛОВАК РЕСПУБЛИКА. Словакия Кралевски-Хальмец дээр улуг эвес хоорайыга-жаның девискээринде нефть дамчыдар хоолойны туудушкуну эгелээн. Кралевски - Хальмецтен Братиславка чедир шөгөн хоолойны баштайгы кезин 1961 чылда ажылгала кирер.

Нефть дамчыдар хоолойны бо кезин болза, Совет Эвилелин, Чехословакияны, Венгрияны, Польшаны, Герман Демократтыг Республиканы таварып эртер нефть дамчыдар хоолойны узалчызы болур. Ол хоолой Волгадан эгелээш Төп Европага чедир барык 4 муң километр черге шөйлүр болгаш акым-думалыкы чурттарга ССРЭ-ни бо үзелиң чиг-эдин четчир санын-биле дүрген алдыр аргамы бээр.

Бо хире улуг хемчээл туудушкуну акым-думалыкы чурттары улустары найыралдык туудушкуну деп адап турарлар.

ЧУРУКТА: ажылдакчылар Андрей Элеканич биле Андрей Сисак оларның хоолойны туудуштур каянар турарлар. Фото Чехословак телеграф агентилелиниң.

Чөпсөгөленишкенин дүжүрери—амгы үениң төөгүлүг сорулгазы

Варшава Керезиниң киржикчилери чурттарның чөвүлө хуралының дугайында

ПОЛЬША

ВАРШАВА. (СЭТА). Найырал, кады ажылдакчыга болгаш бот-боттарына дузалыкыга дугайында Варшава Керезиниң киржикчилери күнүлөрүн Политиктиг Консулстваның Комитетиниң чөвүлө хуралының дугайында дыңнадыгы болган Варшава Керезиниң киржикчилери күнүлөрүн Декларациязын Польшаның төп парлагалары шупту паралаан.

Делегей байдалының эң чугула айтырылгаларын тодаралып турар Декларацияга ат салдырган деп «Трибуна люду» бижээн.

«Жиче Варшавы» солун Декларацияның бодун ийги арынга парлавашаан, бирги арында ол төөгүлүг документини бүгү-ле кол-кол черлерин кара үжүктөр-биле онаалап парлаан.

«Штадлар млодых» солун: «Чөпсөгөленишкенин дүжүрери—амгы үениң төөгүлүг сорулгазы» деп улуг кара эгезин адаанда чөвүлө хурал дугайында дыңнадыгы болгаш Декларацияны парлаан. Москвага чугула документте ат салдырган деп «Трибуна мазовецка» айтыкан.

АЛБАНИЯ

ТИРАНА. (СЭТА). Варшава Керезиниң киржикчилери чурттарның Политиктиг Консулстваның Комитетиниң чөвүлө хуралының Москвага хүлөөп алган Декларациязын Албанияның хөй-ниңти болгаш парлагалары чагаай сепкил ханымыш бузуредди. Варшава Керезиниң

Лондонда „төгерик стол“ конференциясында

ЛОНДОН. (СЭТА). Чөпсөгөленишкенин дүжүрери дээш делегейниң III конференциясында Барыны болгаш Чөөн чүктөрүн 19 чурттарының политиктиг болгаш хөй-ниңти ажылдакчылары кирип турар.

Чөпсөгөленишкенин бүгү-ниңти дүжүрениң делегейниң Нобель шаңалының лауреалы Ноль-Бейкер (Англия) кыйгырып, чүве чугаалаан.

Чөпсөгөленишкенин совсаал чокка улам күштөлдүрүп турарының ужурунда узуткаашкының дайының кыжанышкынының күштөлдүрүп турарын Ноль-Бейкер медеглешкан, КНО-нуң Кол Ассамблеязының чагыс үн-биле хүлөөп алганы резолюциясында көрдүгенин суугар чөпсөгөленишкенин дүжүрениң боттук базамнар үе чокку хуусааларга кылдырган турарына идегелин илереткен.

Чөпсөгөленишкенин дүжүрениниң соонда хосталган хөргөзөөннери кошка хөгжүдүлгө чурттарга дузалыгынага ажылап болурун өртөр медеглээн.

Ноль-Бейкерин чугаалаанын соонда болган санал-онал солчушкынынага конференцияны киржикчилери Чарльз Портер (АРШ), Л. Маккас (Греция), А. Корнейчук

да ажылгала кирер. Нефть дамчыдар хоолойны бо кезин болза, Совет Эвилелин, Чехословакияны, Венгрияны, Польшаны, Герман Демократтыг Республиканы таварып эртер нефть дамчыдар хоолойны узалчызы болур. Ол хоолой Волгадан эгелээш Төп Европага чедир барык 4 муң километр черге шөйлүр болгаш акым-думалыкы чурттарга ССРЭ-ни бо үзелиң чиг-эдин четчир санын-биле дүрген алдыр аргамы бээр.

Бо хире улуг хемчээл туудушкуну акым-думалыкы чурттары улустары найыралдык туудушкуну деп адап турарлар.

Францияда политиктиг байдалга

ПАРИЖ. (СЭТА). Франс Пресс агентилелиниң медеглелин турары-биле алырга, «күрүвениң иштиги айымал чок чорунга улуг сүгчээ дугайында дерек талазы-биле чоруп турар итөөшкениңге холбаштыр суд эрге-чагыргалары» 60 хире кижилерин албадап тургаш, өккөөринге чөпсөөрдөй берген.

Моон мурунда Францияга авторитеттиг корум-чурумну тургузарынче угулган сүгчээге киржин турган ийн эң-не барыны үзедилер—Филипп де Массей биле Алдр Мартан оларны туруп хоргудулар деп чөпсөөрөпкен турда, олар чаштына бергенер.

Франс Пресс агентилелиниң бир өске медеглелинче: Алжирге баада эң-не барыны үзедилериниң туруп хоргудулар деп турар. «Корпоративизм дээш шимчөөшкенин» даргазы Бернар Лефеври, а ол ышкаш «Май 13-түн улусту шимчөөшкенин» дээр организацияны тургузукчуларының бирээни—Родольф Паришини туруп хоргудулар. Алжир хоорайның полиция эргелелинде 40 хире кижини байысаары-биле апарган. Алжирде «Эко д. Альже» дээр барыны үзедилер француз улустуң улустуңузу Ален де Серини бодунуң балкымында хоргудашкында олурар дээрин билдинген деп агентилел дамчыткан.

Алжирде байдал

ПАРИЖ. (СЭТА). Франс Пресс агентилелиниң корреспондентиниң Алжирден дамчытканы-биле алырга, «француз национал фронт», «Май 13-түн улусту шимчөөшкенин», «корпоративизм дээш шимчөөшкенин», студентилериниң национал шимчөөшкенин, «дузалыкы болгаш камгала», национал шимчөөшкениннениң таарыштырылга комитети дээр кедергей колонналически организацияларын тарыткан.

Оон аңгыда, кижилерин чугаалаарына үндөилгөш, корреспондент мында деп медеглээн: Ален де Серини болгаш фашисттер организацияларын еске-даа удуртукчулары Февраль, Лефевр, Парашини, Шамбилль болгаш оон өске база 4 кижичөгүн турарлар.

башкыларында хоргудаттырып олурарлар. Национал айымал чок чорутуң удуртукчузу полковник Чок бодунуң албан ажылын дерек кырында күүсетпей турар дээрин билдинген.

Цейлонда байырлал

КОЛОМБО. (СЭТА). Февраль 4-те Цейлон национал байырлыгы—чуртту хамарышпас кылдыр чарлааның оң ийн чыл оюн демдеглээн. Эрген хамаарышпас чоруктуң Шолүңге школаларының чаңчылы болган көргүзүү болган. Оон соонда далай кымында шөл—Галл Фейске Цейлондун чөпсөгөлө күштериниң парады болган.

Областка АГААР БОЙДУСТУН байдалы

Бөгүн областка шоолуг эвес булуттарлыг, хар чагыс хун болур. Хат кошкак. Агаарның температуразы: дагың черлерге—18—23, чавыс черлерге—26—31, а Кызылга — 28—30 градус соок.

Редактор Н. С. ШОЙГУ.

КИНОТЕАТРАЛГА

«ВЛКСМ-ниң 30 чылы» (улуг залга): «Ковуртуде кижилер» («Люди на мосту») — 12, 2.15, 4.15, 6.15, 8.15, 10.10 шактарда. «ВЛКСМ-ниң 30 чылы» (биче залга): «Ваньшылды үнелээр херек» («Любовью надо дорожить») — 3, 5, 7, 9 шактарда.

«Каа-Хем» уругларга программа—1 шакта: «Амьдында кады чорунга» («Пока ты со мной») — 3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда. «Восток»: «Амык эг-бүле дугайында тоожу» («Повесть о молодожена») — 1, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

Кудумчуга аажы-чаңны культурулуг болдуруп

Кудумчуга бир кижичөгүн олтура, пашпозун чедир соргаш, чанында бок хааржаа көстүп турда-да, чачыккан аймы-биле оң сывын тротуарга ойткан-дыр. Ол кижичөгүн үүгелдиги калчээр көөрү?

Ону ары-шеверин чурумун сагываан, кудумчу бокталдырып чоруп кижичөгүн деп чүгле ыңчаар көөр болза ол шын эвес. Ол болза хамиктың мурунда кижилерин, нитиледди хүндүкөп көрбөөн кижиниң нитилелге улуг үүгелдиги болур. «Шала кырыңче дүжүрери кижичөгүн экинчи арыңче дүжүргени ол болур»— деп, кадык камгалааның баштайгы улус комиссары Н. А. Семашко бижээн.

Тротуарга дүжүрүп, оон кырыңче таакпызының сывын ойтуп, бокталдырып каапкан, «мөөч ботуга улус бичагыс-даа хамаан» деп бодаар чамдык кижилер бар. А муң-муң ажыкты чон тротуарлап чоруп тура, оон ыңизде арткан дүжүрүп, боктан чекшинип эртер апарлар.

«Мээң херээм чүл?»

Кудумчу — ол дээрге нитиниң ажылаалы, ол ары-шевер болгаш чараш турар ужурулуг. ССРЭ-ниң Конституциязы социалист ийити чуртталганың дүжүренин хүндүктөп сагымын бүгү хаматтыларга хүлөөндүргөн. Ол дээрге кижичөгүн буруу кала-да чораш, корум-чурумну сагып, шеверин чоруп, бодунуң ойткан бөк-сүрөөн аштарынче еске кижилерин албадызын дөң ол-дур.

Төрөн хоорайының, оон кудумчуларының, шадериниң, сад-сесердиктериниң ары-шевериниң дугайында сагыш салыр чорук—бүгү чурттакчыларың алдарының херээ болур. Бодуларың хоорайыңга ынак болчур! Тротуарга таакпы сывы, саазы, тоорук карты, чимистер артыңчымы чыккычты чүвелеп ойтар кижилерин есет чокка эрттирбес херек. Кудумчуга культурул чорутурун чурумун сагып, ол чуруму үзгезин ескелдерин база негесер!

Тыва областың Санитар-чырыдышыкы бажыны.